

ביאור בדרך אפשר

פרשת השבוע, פרשת עקב, פותחת בפסוק:

1 וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוֹן גּוֹ' את המשפטים האלה וּשְׁמַרְתֶּם וְעַשִּׂיתֶם
 2 אוֹתָם גּוֹ' ושמר ה' אלוֹקֶיךָ לךְ את הברית ואת הַחֶסֶד אשר נשבע
 3 לאבותיך, וְיִדְוַע הַדְּיוּק השאלה פְּנֵה², הֲרֵי קִיּוֹם הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת

4 תְּלוּי בְּבְחִירַת הָאָדָם, וְהָיָה

5 לַיָּה לְמִימַר וְהָיָה לוֹ – לַפְסוֹק –

6 לומר וְהָיָה אִם תִּשְׁמְעוּן [כְּמוֹ

7 שְׁנֵאמַר בַּפְּסוּקִים בְּעֵלֵי תוֹכֵן דּוּמָה

8 אִם³ בְּחֻקוֹתַי תִּלְכּוּ, וְהָיָה⁴

9 אִם שְׁמוּעַ תִּשְׁמְעוּ אִרְאוּ תוֹכּוּ

10 לַשְׁכַּר], וְלָמָּה אוֹמַר וְהָיָה עֵקֶב

11 תִּשְׁמְעוּן תְּקַבְּלוּ שְׂכָר (כפי שמפורט

12 בַּפְּסוּקִים הַבָּאִים), דְּפִירוּשׁ הַלְשׁוֹן

13 הוּא שְׁוֹדָאֵי תִּשְׁמְעוּן וּנְשֵׂאלָה

14 הַשְּׂאֵלָה: עַל מָה מְבוֹסֶסֶת הַוּוּדָאוֹת,

15 וְהֵרִי הַדְּבַר תְּלוּי בְּבְחִירַת הַחֻפְּשִׁית שֶׁל

16 הָאָדָם?

17 וּמִבָּאֵר אֲדַמּוּ"ר ה'צִמַּח

18 צִדְקָ⁵ דְּעֵקֶב קָאֵי מְכוּוֹן עַל

19 הַזְּמַן דְּעֵקֶבֶתָּא דְּמִשְׁחָא,

20 תְּקוּפַת טוֹף הַגְּלוּת הַנְּקֵרָא "עֵקֶבֶת

21 הַמִּשְׁחָ" וְזֶהוּ וְהָיָה עֵקֶב

22 תִּשְׁמְעוּן, תִּשְׁמְעוּן וְדָאֵי וְלֹא

23 נֵאמַר "אִם" בְּלִשׁוֹן שֶׁל סִפְקָ,

24 דְּהַבְּטִיחָה תּוֹרָה בְּוּדָאוֹת שְׁפוֹף

25 יִשְׂרָאֵל לְעִשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּסוֹף

26 גְּלוּתָן וּמִיַּד הֵן נִגְאָלִין⁶ וְאִם כֵּן

27 מְדוּבַר בְּדַבְּרֵי וּדָאֵי וְלֹא סִפְקָ,

28 וּמִמְשִׁיף אֲדַמּוּ"ר ה'צִמַּח צִדְקָ

29 בְּהַמְאָמְרָ⁷, דְּג' הַלְשׁוֹנוֹת

30 הַשּׁוֹנִים שֶׁבַּפְּסוּק, תִּשְׁמְעוּן

31 וּשְׁמַרְתֶּם וְעַשִּׂיתֶם, הֵם כִּנְגַד

32 מִחֻשְׁבָּה דְּבִיּוֹר וּמַעֲשָׂה שְׁלוּשָׁת

33 הַלְבוּשִׁים שֶׁל הַנֶּפֶשׁ, הָאֲמֻצִּים שֶׁבָּהֶם

ביאור בדרך אפשר

35 היא באה לידי ביטוי. תִּשְׁמְעוּן הוּא מִחֻשְׁבָּה, דְּעֵיִקֵר הַשְּׁמִיעָה

36 וְהַקְּלִיטָה שֶׁל הַדְּבָרִים הַנִּמְאָרִים לָאָדָם הוּא בְּמִחֻשְׁבָּה (וְהַאֲזִין אֵינּוּ

37 אֶלָּא כְּלֵי אֲמֻצֵי וְצִינּוּ"ר מַעֲבָר שְׁעַל-יָדוֹ נִכְנָס הַקּוֹל בְּמִחֻשְׁבָּתוֹ

38 אֲבָל בְּאוּזֵן עֲצָמָה אֵין שְׁכַל וְהַבְּנָה), וּשְׁמַרְתֶּם הוּא דְּבִיּוֹר, כִּי עֵיִקֵר

39 הַשְּׁמִיעָה בְּפָה כְּמוֹ שְׁכָתוּב⁸

40 עַל הַתּוֹרָה עֲרוּכָה כְּפָל וּשְׁמוּרָה

41 וְאִמְרוּ עַל כֵּךְ בְּגִמְרָא: אִם עֲרוּכָה

42 בְּרַמ"ח אֲבָרִים שְׁלֵךְ – מִשְׁתַּמְרַת, וְאִם

43 לֹא – אֵינָה מִשְׁתַּמְרַת, וּמָזָה לְמַדּוּ שְׁלֹא

44 רָאוּי לְלַמּוֹד תּוֹרָה בְּלַחַשׁ אֲלֵא צְרִיךְ

45 לְבַטָּא אֶת הַדְּבָרִים בְּפָה בְּקוֹל

46 וְעַשִּׂיתֶם – מַעֲשָׂה. וְעַל זֶה

47 מִמְשִׁיף הַכְּתוּב וְאוֹמַר¹ וּשְׁמַר

48 ה' אֶלְקֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת

49 הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע (לְאֲבוֹתֶיךָ)

50 גּוֹ', בְּרִית חֶסֶד וּשְׁבוּעָה הֵם

51 מִחֻשְׁבָּה דְּבִיּוֹר וּמַעֲשָׂה

52 (כְּמִבּוֹאֵר שָׁם בְּמֵאמַר שֶׁל אֲדַמּוּ"ר

53 ה'צִמַּח צִדְקָ בְּאֲרוּכָה), וְעַל-יָדֵי

54 תִּשְׁמְעוּן וּשְׁמַרְתֶּם וְעַשִּׂיתֶם,

55 הַעֲבוּדָה דְּמִחֻשְׁבָּה ("תִּשְׁמְעוּן")

56 דְּבִיּוֹר ("וּשְׁמַרְתֶּם") וּמַעֲשָׂה

57 ("וְעַשִּׂיתֶם") שֶׁל הָאָדָם,

58 נִמְשָׁכִים לוֹ הַמִּחֻשְׁבָּה דְּבִיּוֹר

59 וּמַעֲשָׂה שְׁלֵמְעָלָה, בְּאֲלוֹקוֹת,

60 אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר

61 נִשְׁבַּע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

62 אָמְנָם⁹ עֲנִין זֶה (שְׁיִוְמָשֵׁף יִרַד

בס"ד*. שבת פרשת עקב, כ"ף מנחם-אב** (מאמר א), ה'תשכ"ז

1 וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן גּוֹ' וּשְׁמַרְתֶּם וְעַשִּׂיתֶם

2 אוֹתָם גּוֹ'¹, וְיִדְוַע הַדְּיוּק בְּפֵנֶה², הֲרֵי קִיּוֹם

3 הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת תְּלוּי בְּבְחִירַת הָאָדָם, וְהָיָה לַיָּה

4 לְמִימַר וְהָיָה אִם תִּשְׁמְעוּן [כְּמוֹ אִם³ בְּחֻקוֹתַי

5 תִּלְכּוּ, וְהָיָה⁴ אִם שְׁמוּעַ תִּשְׁמְעוּן], וְלָמָּה אוֹמַר

6 וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן, דְּפִירוּשׁ הַלְשׁוֹן הוּא שְׁוֹדָאֵי

7 תִּשְׁמְעוּן. וּמִבָּאֵר אֲדַמּוּ"ר ה'צִמַּח צִדְקָ⁵ דְּעֵקֶב

8 קָאֵי עַל הַזְּמַן דְּעֵקֶבֶתָּא דְּמִשְׁחָא, וְזֶהוּ וְהָיָה

9 עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן, תִּשְׁמְעוּן וְדָאֵי, דְּהַבְּטִיחָה תּוֹרָה

10 שְׁפוֹף יִשְׂרָאֵל לְעִשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּסוֹף גְּלוּתָן וּמִיַּד

11 הֵן נִגְאָלִין⁶. וּמִמְשִׁיף בְּהַמְאָמְרָ⁷, דְּג' הַלְשׁוֹנוֹת,

12 תִּשְׁמְעוּן וּשְׁמַרְתֶּם וְעַשִּׂיתֶם, הֵם מִחֻשְׁבָּה דְּבִיּוֹר

13 וּמַעֲשָׂה. תִּשְׁמְעוּן הוּא מִחֻשְׁבָּה, דְּעֵיִקֵר הַשְּׁמִיעָה

14 הוּא בְּמִחֻשְׁבָּה (וְהַאֲזִין אֵינּוּ אֶלָּא כְּלֵי שְׁעַל-יָדוֹ

15 נִכְנָס הַקּוֹל בְּמִחֻשְׁבָּתוֹ), וּשְׁמַרְתֶּם הוּא דְּבִיּוֹר, כִּי

16 עֵיִקֵר הַשְּׁמִיעָה בְּפָה כְּמוֹ שְׁכָתוּב⁸ עֲרוּכָה כְּפָל

17 וּשְׁמוּרָה, וְעַשִּׂיתֶם – מַעֲשָׂה. וְעַל זֶה מִמְשִׁיף

18 וְאוֹמַר¹ וּשְׁמַר ה' אֶלְקֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת

19 הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע גּוֹ', בְּרִית חֶסֶד וּשְׁבוּעָה הֵם מִחֻשְׁבָּה דְּבִיּוֹר וּמַעֲשָׂה

20 (כְּמִבּוֹאֵר שָׁם בְּאֲרוּכָה), וְעַל-יָדֵי תִּשְׁמְעוּן וּשְׁמַרְתֶּם וְעַשִּׂיתֶם, הַעֲבוּדָה

21 דְּמִחֻשְׁבָּה דְּבִיּוֹר וּמַעֲשָׂה שֶׁל הָאָדָם, נִמְשָׁכִים לוֹ הַמִּחֻשְׁבָּה דְּבִיּוֹר וּמַעֲשָׂה

22 שְׁלֵמְעָלָה, אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע. אָמְנָם⁹ עֲנִין זֶה (שְׁיִוְמָשֵׁף

(* המאמר הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ויצא לאור בקונטרס כ"ף מנחם-אב - תשמ"ז.

מאמר הב' שנאמר בהתוועדות זו (ד"ה ועתה ישראל) נדפס בתורת מנחם - התוועדות חלק נ' ע' 291 ואילך.

(** מנהגי הק"ק בית אל-יכב"ץ: ביום ך לחודש אב עושים התרת נדרים שהוא ארבעים יום קודם ר"ה (הובא בראש הס' דברי שלום להרא"ש מזרחי). - כנראה ע"ד ארבעים יום קודם יצירת הולד (סוטה ב, א).

(1) ריש פרשתנו (עקב ז, יב). (2) ראה אוה"ת פרשתנו ד"ה זה ע' תצא. ד"ה זה תרע"ג ותרע"ד בתחלתן (המשך תער"ב ח"א ע' שנה. שם ע' תקפ). וראה גם אוה"ח עה"פ. ולהעיר גם מפירוש רש"י ריש פרשתנו "והי' עקב תשמעון - אן המצות הקלות כו' תשמעון". וראה מפרשי רש"י שם. (3) ר"פ בחוקותי (כו, יג). (4) פרשתנו יא, יג. (5) אוה"ת ריש פרשתנו. שם ע' תצא. שם ריש ע' תקד (בשם אור המאיר). (6) רמב"ם הלי' תשובה פ"ז ה"ה. ובאוה"ת שם ע' תצא: וכמו שהבטיח בפ' נצבים וְשָׁכַתְךָ כו' - שהם הפסוקים שהובאו ברמב"ם שם. (7) אוה"ת ריש פרשתנו. שם ע' תצא ואילך. וראה גם ד"ה והי' עקב תרע"ג בסופו (ע' שסד ואילך) ותרע"ד (פ' רצא - ע' תקפח ואילך). (8) שמואל"ב כג, ה. וראה עירובין נד, רע"א.

(9) בהבא לקמן (הדיוק דושמר) ראה ד"ה והי' עקב תרע"ג בסופו. ולהעיר גם מאוה"ת שם ע' תצט.